

ВІДГУК

опонента декана факультету менеджменту та права
Вінницького національного аграрного університету,
доктора економічних наук, доцента **ПРОНЬКО Людмили Миколаївни**
на дисертацію **ЧЕРНЯВСЬКОГО Івана Юрійовича**
на тему: **«Розвиток інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери
в умовах цифрової економіки»**,
подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
за науковою спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)»

Актуальність теми дисертації

Однією з основних рушійних сил сучасної економіки в аграрній сфері є інтелектуалізація діяльності господарюючих суб'єктів та розвиток інтелектуального капіталу, який мотивує суб'єкти аграрного ринку до постійного вдосконалення своєї продукції та діяльності. В умовах жорсткої конкурентної боротьби, специфічного економічного, політико-правового поля, відмітного соціокультурного фону на зовнішніх ринках проблема підвищення ефективності розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки набуває нового значення, потребує осмислення та розв'язання.

Процеси підвищення рівня інтелектуальної зрілості й розвитку інтелектуального капіталу вітчизняних підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки є складними і багатограними, що вимагає проведення комплексних досліджень, спрямованих, передусім, на розроблення нового методологічного інструментарію та сучасних концептуальних засад розвитку інтелектуального капіталу для підприємств аграрної сфери у цифровій економічній парадигмі. З огляду на вищезазначене, науковий пошук та обґрунтування теоретико-методологічних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки, які б сприяли підвищенню їх ефективності та конкурентоспроможності є безумовно актуальними.

Основні наукові положення, висновки та рекомендації, що сформульовані у дисертації, ступінь їх обґрунтованості і достовірності

Ознайомлення зі змістом дисертації, рефератом та опублікованими науковими працями свідчить, що наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими й достовірними, належать автору та є його науковим доробком. В основу дослідження покладено опрацювання достатньої кількості праць вітчизняних і зарубіжних учених, застосування різноманітних методів економічних досліджень, апробацію результатів дослідження та їх упровадження.

Для досягнення поставленої в дисертації мети та реалізації її завдань здобувачем використано загальнонаукові та спеціальні методи досліджень.

Дисертація за змістом, сутністю, структурою та оформленням відповідає вимогам до дисертацій економічного профілю на здобуття наукового ступеня доктора наук. У цілому дисертація І. Ю. Чернявського характеризується логічною, завершеною структурою та послідовною побудовою, висвітлює зміст визначених розділів.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, предмет, об'єкт і методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення, й наведено інформацію щодо апробації та оприлюднення в публікаціях результатів дослідження.

У першому розділі «Науковий базис дослідження інтелектуального капіталу підприємств у цифровому середовищі» уточнено сутнісні й змістові атрибути інтелектуального капіталу, розкрито трансформацію його структурних компонентів в підприємствах під впливом цифрових викликів, виявлено особливості цифрового перезавантаження архітектури та розвитку інтелектуального капіталу в підприємствах аграрної сфери.

У другому розділі «Методологічна платформа діагностики інтелектуального капіталу в підприємствах аграрної сфери» удосконалено інструментарій та обґрунтовано панорамну капсулу критеріїв й індикаторів диференціальної діагностики інтелектуального капіталу в підприємствах аграрної сфери, розкрито інтелектуальний потенціал як програмне інноваційне плато інтелектуального зростання для підприємств аграрної сфери та встановлено методологічний принцип переформатування інтелектуального капіталу під впливом цифрових трансформацій.

У третьому розділі «Сучасні закономірності становлення інтелектуального капіталу в підприємствах аграрної сфери» проведено моніторинг й з'ясовано закономірності становлення інтелектуального капіталу в аграрній сфері та здійснено його мультирівневу діагностику, ідентифіковано резерви зміцнення інтелектуального капіталу й оцінено інтелектуальний потенціал в підприємствах на багатокритеріальній основі.

У четвертому розділі «Стратегічні вектори інтелектуального зростання для підприємств аграрної сфери у цифрову добу» поглиблено теоретичні та практичні положення до визначення пріоритетів інтелектуальної капіталізації для підприємств аграрної сфери, розроблено методичні рекомендації та заходи щодо нарощення компетентнісної компоненти забезпечення інтелектуального зростання підприємств аграрної сфери, обґрунтовано цифрове перезавантаження як атрактора інтелектуального зростання та лідерства підприємств аграрної сфери й визначено напрями підвищення соціальної відповідальності та інклюзії для інтелектуального зростання.

У п'ятому розділі «Концептуальні засади розвитку інтелектуального капіталу для підприємств аграрної сфери у цифровій економічній парадигмі» сформовано наукові

засади побудови парадигми розвитку інтелектуального капіталу в аграрній сфері, обґрунтовано наукові підходи до розбудови векторів антисипативних траєкторій й домінанти розроблення та відбору альтернативних сценаріїв щодо реконструкції та адаптації інтелектуального капіталу до вимог цифрової економічної парадигми для аграрних підприємств, опрацьовано науково-методичне забезпечення щодо архітектоніки проривних рішень емерджентності інтелектуального потенціалу в аграрному бізнесі.

У висновках узагальнено результати дослідження відповідно до мети та завдань дисертації. Поставлену мету досягнуто, завдання реалізовано.

У дисертації є посилання на відповідні джерела інформації, а також дотримані норми законодавства про авторське право. Порухень академічної доброчесності на момент підготовки відгуку не виявлено.

Наукова новизна дисертації

Наукова новизна, що відображена в дисертації, є результатом авторських досліджень. До основних положень, що формують наукову новизну та особистий внесок автора, слід віднести наступне.

Автором сформовано наукові засади побудови парадигми поступу інтелектуального капіталу в аграрній сфері, які, на відміну від існуючих, є стратегічним напрямом для майбутнього зміцнення й нарощення інтелектуального капіталу, як рушія модернізації, що передбачає глибинну трансформацію аграрного менеджменту з урахуванням провідних наукових підходів організації виробництва, інтелектуалізації й цифровізації діяльності, взаємодію з контактними аудиторіями, інтеграцією різноманітних концептуальних компонент, окресленням методологічних та методичних форматів, визначанням інструментальних експонентів, що ґрунтуються на інтелектуалізації, інноваційності, екологічності, інклюзивності, соціальній відповідальності, адаптивності та динамічному освоєнні цифрових рішень й концентрується на сутнісній квінтесенції наукових поглядів, що забезпечують експоненційний розвиток аграрної сфери.

Наукову цінність мають запропоновані наукові підходи до розбудови антисипативних траєкторій реконструкції інтелектуального капіталу у підприємствах аграрної сфери знаковими атрибутами яких є комплексність, превентивність, всеосяжність, транспарентність, адекватність, системність, пріоритетність, адаптивність, функціональність, стратегічна спрямованість, що пропонують множину можливих стратегічних шляхів та комбінацій, які підприємство може обрати, опираючись на наявні ресурси, ризики, завдання з метою підтримування їх адаптивності і резильєнтності до зовнішніх викликів.

Заслуговує на увагу опрацьоване науково-методичне забезпечення щодо архітектоніки проривних рішень емерджентності інтелектуального потенціалу в аграрних підприємствах, як системну, інноваційну та стратегічну конструкцію, що поєднує ресурси, знання й цінності у єдину синергетичну систему, яка передбачає: формування та зміцнення

інтелектуального потенціалу аграрних підприємств, що виникає внаслідок синергії людських, технологічних, фінансових та інституційних ресурсів і забезпечує нову якість їх розвитку, модернізації та прогресу у цифровій економічній парадигмі.

У науковому плані є цікавим удосконалений методологічний інструментарій диференціальної діагностики інтелектуального капіталу підприємств, який опирається на синтез підходів, демонструє високий ступінь взаємодоповнюваності, забезпечуючи комплексне охоплення предметної області, глибину аналітичного проникнення й стратегічний напрям управлінських рішень та структурує інтелектуальний капітал за шестирівневою моделлю, де кожен рівень характеризується специфічними ознаками, завданнями та ступенем інтеграції цифрових технологій і відображає поступову трансформацію інтелектуального капіталу від традиційних форм до високотехнологічних бізнес-моделей.

Варто виділити моделювання та вибір альтернативних сценаріїв адаптації інтелектуального капіталу до вимог цифрової економічної парадигми для підприємств аграрної сфери, знаковими відмінностями яких є три альтернативні сценарії адаптації (інкрементальний, програмний й інноваційний), кожен з яких відображає темп, глибину, інтенсивність та спрямованість змін у виробничій діяльності підприємства, що формують комплексний фундамент для поствоєнного відтворення підприємств аграрної сфери, інкрементальний сценарій забезпечує поступове вдосконалення процесів, програмний відкриває нові ринки та бізнес-моделі, а інноваційний створює інтелектуальні екосистеми, така множина шляхів дозволяє підприємствам не лише виживати в умовах цифрової економічної парадигми, але й активно формувати нові конкурентні переваги, а їх інтеграція створює гнучку систему стратегічного управління, де кожен сценарій може стати окремим напрямом для розвитку.

Доцільно відзначити розроблену панорамну капсулу критеріїв та індикаторів діагностики інтелектуального капіталу в підприємствах агросфери, яка базується на багатофакторній, багаторівневій системі критеріїв та індикаторів, адаптованих до специфіки аграрної сфери та особливостей цифрових трансформацій, за шістьма функціональними модулями (економічні результати; якість людського капіталу; цифрова зрілість; ефективність організаційного капіталу; інноваційна активність; комунікаційний капітал), що дає змогу детальніше оцінити можливості розвитку інтелектуального капіталу, виявити причинно-наслідкові залежності між його компонентами та явищами і процесами, які мають істотний вплив.

Оригінальними є теоретичні та практичні положення до визначення пріоритетів інтелектуальної капіталізації підприємств аграрної сфери, що включає: розроблення дерева взаємопов'язаних цілей, концептуального методичного підходу, системи управлінських рішень, індикативних сценаріїв та етапів підвищення інтелектуальної капіталізації,

визначення потенційних зон стабілізаційних заходів на основі використання комплексу методів, моделей, критеріїв та процедур, що дозволяє оцінити, спрямувати та активізувати використання інтелектуального капіталу як джерела економічної цінності та конкурентних переваг в підприємствах аграрної сфери у цифрову добу.

Цікавими вважаю методичні рекомендації і заходи щодо нарощення компетентнісної компоненти забезпечення інтелектуального зростання підприємств аграрної сфери, які передбачають трансформацію освітньої складової, визначення широкого спектру додаткових потенціалів і пріоритетів, інкрементальних модулів нарощення компетентнісної компоненти та ухвалення комплексу заходів, які систематизовано за ключовими напрямками, що дозволить аграрним господарствам примножити й зміцнити компетентнісну компоненту, забезпечуючи їх резильєнтність та емерджентність у цифрову добу.

На основі логічного узагальнення результатів досліджень провідних зарубіжних і вітчизняних науковців у дисертації розвинуто понятійно-термінологічний апарат дослідження та запропоновано теоретичну інтерпретацію композиції сутнісних й змістових атрибутів інтелектуального капіталу як стратегічного ресурсу, здатного визначати успіх економічних суб'єктів та країн у сучасному світі, що сприяло розкриттю трансформації структурних компонентів, їх композиції й взаємодій в підприємствах під впливом цифрових викликів та є основою для ефективного управління, стратегічного розвитку і підвищення конкурентоспроможності сучасних аграрних підприємств.

Суттєвим науковим здобутком є визначення особливостей цифрового перезавантаження архітектури та розвитку інтелектуального капіталу в аграрній сфері (секторальна різноманітність, залежність від природних умов та багатогранності аграрного виробництва, конвергенція цифрових та технологічних процесів, екологічна відповідність, регуляторна динаміка аграрної політики, комплексність менеджменту, наукова кооперація, соціальна інтеграція, розвиток управлінських компетенцій і соціальна відповідальність, глобалізація та міжнародна конкуренція), що визначаються тісним взаємозв'язком між явищами стабільності та невизначеності, зумовлюють часткову динамічну стійкість будь-якої економічної системи та проявляється в управлінських практиках та технологічних рішеннях.

Подальшого розвитку набула характеристика інтелектуального потенціалу у контексті цифрових викликів як системно-динамічну, багаторівневу, інтегровану конструкцію, що поєднує знання, креативні та технологічні компоненти й враховує не лише наявні ресурси, а й здатність підприємства до їх розвитку, трансформації та ефективного використання, що дозволяє визначити його у якості програмного інноваційного плато, яке забезпечує інтелектуальне зростання для підприємств аграрної сфери, їх стабільне інноваційне функціонування, пробудження інтелектуальних можливостей, резервів й ресурсів щодо набуття ними статусу інтелектуального капіталу.

Цінним доповненням теоретичної бази є пропозиції автора щодо методологічного підходу переформатування інтелектуального капіталу під впливом цифрових трансформацій, який розкрито за п'ятьма програмними векторами і який містить аналіз програмних завдань підприємств; оцінку поточного стану та динаміку розвитку інтелектуального капіталу; моделювання, прогнозування та порівняння сценаріїв зростання; ідентифікацію економічної ефективності програм інтелектуалізації; корегування програм відповідно до змін у цифровому середовищі.

Практично орієнтованим результатом є пропозиції щодо використання цифрового маршрутизатора підприємств аграрної сфери до здобуття лідерства на основі інтелектуального зростання представлений як дорожня карта з інкрементальними етапами за дев'ятьма модулями (старт цифрової конвергенції; вихід у глобальний онлайн-простір; прогнозування та інтелектуальні рішення; оптимізація виробничих процесів; точність і сталість агропрактик; розвиток цифрових компетенцій; колективне інтелектуальне зростання; захисний бар'єр).

Переконливими є пропозиції автора щодо напрямів освоєння соціально-відповідальних та інклюзивних практик з визначенням ефектів підвищення сталості та стратегічної пріоритетності для довгострокового інтелектуального зростання підприємств аграрної сфери на основі системного підходу: посилення ролі держави, як гаранта соціальних інтересів, формування прозорого бізнес-середовища, інвестування у інтелектуальні ресурси та інклюзивність, а також боротьби з проявами корупції.

Відповідність структури і змісту дисертації та реферату встановленим вимогам

Дисертація І. Ю. Чернявського відповідає вимогам МОН України до докторських дисертацій. Вона складається з анотації (включаючи список публікацій здобувача), вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Робота містить 138 таблиць, 106 рисунків, 19 додатків. Дисертацію та реферат написано в науковому стилі, літературною мовою, згідно з чинними вимогами.

Теоретична та практична цінність результатів дослідження

Теоретична цінність роботи полягає в тому, що розвинуто теоретичні положення щодо розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки.

Із теоретичного погляду внесок автора охоплює такі спекти: узагальнено еволюцію наукових підходів щодо розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки із метою систематизації теоретичних положень і визначення напрямів їх адаптації до сучасних умов; уточнено сутнісні й змістові атрибути інтелектуального капіталу, що допомогло зрозуміти його природу й значення для розвитку економіки й суспільства, виявити характерні ознаки та викрити трансформацію його структурних компонентів в підприємствах під впливом цифрових викликів, що має важливе

значення для його оцінки, розвитку та ефективного використання, оптимізації управління, розроблення стратегії ефективного використання компетенцій й технологій, визначення можливостей зростання інтелектуального капіталу, генерування доданої вартості й додаткової цінності; запропонований принципово новий методологічний інструментарій диференціальної діагностики інтелектуального капіталу підприємств у цифровому контексті на основі поєднання різних підходів за шестирівневою моделлю, сприяє точній ідентифікації й об'єктивній діагностиці компонентів й композиції інтелектуального капіталу, дозволяє сформувати багатовимірне об'єктивне бачення становлення й розвитку інтелектуального капіталу, викрити вразливі місця, сформувати адресні стратегії їх подолання; побудована панорамна капсула критеріїв та індикаторів діагностики інтелектуального капіталу в підприємствах аграрної сфери, яка враховує специфіку їх бізнес-процесів, внутрішніх ресурсів і стратегічних орієнтирів, зовнішні виклики, тенденції й можливостей, їх організаційні взаємодії, цифрову зрілість та унікальність людського капіталу й організаційної культури; поглиблено характеристику інтелектуального потенціалу як стратегічного інноваційного плато інтелектуального зростання підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки; розкрито методологічний напрям переформатування за п'ятьма програмними векторами, які мають інтегрувати цілі експоненційного розвитку, інноваційної модернізації та підвищення інтелектуалізації й стати основою програмного управління що дозволить підприємствам: ефективно впровадити новітні інструменти; збільшити результативність і якість продукції; знизити залежність від зовнішніх шоків; забезпечити конкурентоспроможність на внутрішньому та глобальному ринках.

Практична цінність результатів полягає у формуванні практичних положень до визначення пріоритетів інтелектуальної капіталізації для підприємств аграрної сфери, які дозволяють сформувати стратегію інтелектуальної капіталізації й зростання, що враховує цифрові виклики та можливості, підвищити інвестиційну привабливість через прозору оцінку інтелектуального капіталу та визначити, які саме нематеріальні активи мають найбільший потенціал капіталізації й зростання інтелектуальної цінності; розроблення методичних рекомендацій та заходів щодо нарощення компетентнісної компоненти забезпечення інтелектуального зростання аграрних підприємств у цифрову епоху виступають інтегральним механізмом їх стійкого впровадження. Вони є інструментом для гармонізації існуючих бізнес-процесів та мотивацією для формування принципово інших бізнес-моделей й спектру можливостей; опрацюванні наукових засад побудови парадигми поступу інтелектуального капіталу в аграрній сфері, які передбачають глибинне переосмислення класичних підходів до менеджменту, прогнозування, моделювання та організації господарської діяльності, які опираються на інтеграцію цифрових технологій, що модернізують класичні бізнес-моделі, підвищують результативність, стимулюють

інноваційність, забезпечують інтелектуалізацію й екологічну орієнтацію та зміцнюють конкурентні позиції підприємств.

Результати дослідження можуть бути використані органами державної влади, місцевого самоврядування, аграрними підприємствами та науковими установами для планування та реалізації ефективних заходів щодо розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки. Так, одержані результати дисертаційного дослідження в частині реалізації заходів інтелектуальної капіталізації аграрних підприємств як чинника економічного зростання та відновленню аграрної сфери у післявоєнний період прийняті до використання в роботі Міністерства економіки України (довідка № 70-04/34 від 26.06.2025 р.).

Результати наукових досліджень та рекомендацій в частині розроблення поетапного плану розвитку компетентнісної компоненти, що допоможе підприємству адаптуватися до нових умов цифрової економіки, підвищити конкурентоздатність та забезпечити інноваційний процес впроваджено в діяльності ДП ДГ «Агрономія» Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН (довідка № 225 від 10.11.2025 р.).

Результати аналітичних досліджень автора та основні положення дисертації щодо нарощення інтелектуального капіталу підприємств в умовах цифрової економіки, а також соціальної відповідальності підприємств прийнято до впровадження в ДП «Державний центр сертифікації та експертизи сільськогосподарської продукції» (довідка № 04.05 від 22.07.2025 р.).

У роботі Громадської спілки «УКРСАДВИНПРОМ» (довідка № 25-94 від 29.08.2025 р.) прийнято до впровадження заходи та методологічні підходи щодо формування інклюзивної культури на підприємствах аграрної сфери, які дадуть змогу господарствам бути більш адаптивними до змін в післявоєнний період, підготовленими до нових викликів економічних перетворень, запитів суспільства та орієнтуватися на стратегії сталого розвитку.

В діяльності АТ «ПУМБ» (довідка № КНО 19.4/5 від 19.06.2025 р.) впроваджено положення та пропозиції дисертаційного дослідження щодо мультирівневої диференціації розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери, їх пріоритетних орієнтирів капіталізації та підвищення рівня прибутковості, що сприяло зменшенню кредитних ризиків для банку та покращило процес кредитування аграрних підприємств.

Результати та рекомендації наукових досліджень прийнято до впровадження НАСК «Оранта» (довідка № 1190-01/274 від 18.09.2025 р.) в частині використання сучасних інформаційних технологій, як платформи активізації розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки та застосування й модернізації методів оцінки ризиків, що стали важливим елементом страхування аграрних підприємств.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях та рефераті

За результатами досліджень опубліковано 44 наукові праці, з яких 3 статті у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, 2 колективні монографії, 23 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових видань України, 16 тез наукових доповідей.

Реферат відображає основні положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до змісту роботи

У цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних у дисертації результатів, слід вказати на деякі дискусійні положення та зауваження:

1. Дисертація побудована логічно правильно. Звертає увагу, слушність і доцільність, особливо на даному етапі кризових трансформацій економічного середовища, представлених напрямів удосконалення пріоритетів інтелектуальної капіталізації для підприємств аграрної сфери, проте в дисертації мало уваги приділено перспективам використання ШІ та 5G. Водночас, означені питання є принциповими та архіважливими щодо інтелектуального зростання підприємств аграрної сфери.

2. На нашу думку, адаптацію інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери до умов цифрової економіки, доцільно було б розглянути під кутом зору потенційних переваг, загроз та небезпек внаслідок активізації процесів не лише цифровізації, а й глобалізації та світової інтеграції аграрних ринків.

3. Потребує глибшого наукового осмислення і вагомшого обґрунтування система ідентифікаторів, які в своїй сукупності дають змогу визначити ефективність важелів та механізмів розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери до умов цифрової економіки.

4. Поза увагою автора залишилася роль інноваційних перетворень в діяльності аграрних підприємств та їх вплив на цифрову зрілість й результативність інтелектуального капіталу в умовах цифрової економіки.

5. Потребують ширшого пояснення концептуальні засади побудови парадигми поступу інтелектуального капіталу в агросфері, в дисертації недостатньою є аргументація автора.

6. Віддаючи належне науковому рівню дисертації, теоретичній, методологічній та практичній значущості основних розробок, висновків та рекомендацій, слід відмітити, що у роботі доцільно було б ширше розглянути зарубіжний досвід використання інтелектуального капіталу та механізмів розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери до умов цифрової економіки, що додало б аргументованості висновкам та практичній значимості роботи.

7. Моделювання альтернативних сценаріїв адаптації інтелектуального капіталу до вимог цифрової економічної парадигми для підприємств агросфери виглядало б більш переконливим і завершеним, якби воно містило параметри нестабільності зовнішнього оточення: темп змін, ступінь звичності, передбачуваність майбутнього тощо.

Зазначені зауваження та дискусійні положення відображають власну наукову позицію опонента, загалом не знижують цінності й значущості проведеного дослідження та загальної позитивної його оцінки й можуть слугувати підґрунтям для наукової дискусії та майбутніх досліджень.

Загальний висновок

Дисертація Чернявського Івана Юрійовича на тему: «Розвиток інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки» є самостійно виконаною завершеною науковою роботою, яка відзначається новизною, науково обґрунтованими результатами, що спрямовані на вирішення важливої науково-прикладної проблеми – розроблення теоретичних, методологічних засад і практичних рекомендацій щодо розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки.

Зважаючи на актуальність, наукову новизну, а також практичну цінність одержаних автором наукових результатів, дисертація на тему: «Розвиток інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки» за змістом відповідає вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197, а її автор Чернявський Іван Юрійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук з наукової спеціальності 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)».

Опонент

**декан факультету менеджменту та права
Вінницького національного
аграрного університету,
доктор економічних наук, доцент**

Людмила ПРОНЬКО

